

Yerel Halkın Turizmle İlişkin Yaklaşımlarını İnceleyen Literatür Üzerine Bibliyometrik Analiz

A Bibliometric Analysis of The Literature Reviewing Local Community Approaches to Tourism

Eda BOHUR SÜNTAR¹
Esin CAN²

¹Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-3843-8978, edabohur@gmail.com

²Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0003-1754-4867, eesincan@gmail.com

Özet

Turizm, ekonomiler için çok önemli bir gelir kaynağı olmakla birlikte, Dünya'daki en büyük ve en hızlı büyüyen sektörlerin başında gelmektedir (UNWTO, 2013; WTTC, 2021). Turizmdeki bu hızlı gelişme, birçok katkısının yanında, çeşitli olumsuz etkilere de sebep olmaktadır. Turizmden kaynaklanan zararlar, en çok turistlere ev sahibi olarak davranan yerel halkı etkilemektedir. Yerel halk, bölgesindeki turizm yapısını desteklemiyor ve turizmin faydalarını algılamıyorsa, turizmin gelişimine muhalefet olabilir. Bu durum da turizmin gelişiminde engel oluşturur (Gursoy, Jurowski ve Uysal, 2002). Yerel halkın turizmle ilişkili olumsuz tutumunun, turizm bölgelerinde gelişim ve sürdürülebilirlik için risk oluşturabileceği anlaşılmıştır (Almeida-Garcia, 2016). Turizmin bölgeye verdiği zararlardaki artış, sürdürülebilirliğin önemini ve yerel halkın turizmdeki kilit rolünün fark edilmesini sağlamıştır. Bu durum, turizm alanında sürdürülebilirlik ve yerel halkla ilgili araştırmaları hızla arttırmıştır. Sürdürülebilir turizmin gelişiminde yerel halkın önemini merkeze konmasıyla, yerel halkın tutumunu inceleyen birçok araştırma yapılmıştır (Şegota, Mihalič ve Perdue, 2022). Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı; yerel halkın turizmle ilişkili yaklaşımını ve turizmin gelişimi için desteklemesini inceleyen makalelerin, bibliyometrik analizi yapılarak; konunun akademik olarak ne şekilde araştırıldığına ortaya konulması, konunun önemine dikkat çekilmesi ve güncel verilerin sunulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, önce yerel halkın turizmin gelişimindeki önemi açıklanmıştır. Çalışma alanı doğrultusunda; turizm, sürdürülebilirlik, turizm etkisi, algı ve tutum kavramları açıklanarak, araştırılan konunun

kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. WoS veri kaynağından yapılan tarama sonrasında, erişilen makalelerin tamamı incelenmiştir. Konuyu spesifik bir alanda kısıtlayan makalelerin, mevcut çalışmanın ana amacından uzaklaştığı belirlenmiştir. Bu durumun yanıltıcı sonuçlara sebep olmaması için, bu makaleler bibliyometrik analize başlanmadan önce kapsam dışı bırakılmıştır. Bu çalışma sonrasında kalan 59 makale; yayınlandığı dergi, yazar, yıl, yazar sayıları, araştırma yöntemleri ve araştırmanın yapıldığı coğrafi konumu çerçevesinde incelenmiştir. Son olarak, elde edilen bulgular değerlendirilerek tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların çoğunlukla nicel yöntemlerden yararlandığı ve en çok araştırma yapılan kıtanın Asya, ülkenin de Çin olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın, yazın olarak taranan ve bibliyometrik olarak ortaya konulan alan için önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Yerel halk, Sürdürülebilirlik, Turizmin Desteklenmesi, Bibliyometrik Analiz

Abstract

Tourism sector is a very important source for the economies and it is the one of the largest and fastest growing broad economic sector in the World (WTTC, 2021; UNWTO, 2013). This rapid development in tourism causes various negative effects, besides its many contributions. These damages mostly affect the locals who treat tourists as hosts. If the local people do not support tourism development in their region and if they don't perceive the benefits of tourism, they may be against the development of tourism (Gursoy, Jurowski ve Uysal, 2002). It has been understood that the negative attitude of the local people towards tourism may pose a risk for development and sustainability in tourism regions (Almeida-Garcia, 2016). Increasing the damages of tourism in tourism regions has made the importance of sustainability and the key role of local people in tourism being recognized. In the field of tourism, research on sustainability and local people has increased rapidly. With community residents placed at the core of sustainable tourism development, many studies have been conducted examining the attitudes of residents (Šegota, Mihalič & Perdue, 2022). In this direction, the aim of this study is to make a bibliometric analysis of the articles that examine the approach of the local community to tourism and their support for the development of tourism. The aim is to reveal how the

subject is researched academically, to draw attention about its importance and to present up-to-date data. In this direction, firstly the role and importance of local people in the development of tourism were explained. The conceptual framework of the researched subject was created by explaining the concepts of tourism, sustainability, tourism impact, perception and attitude. After scanning the WoS data source, all of the accessed articles were examined. It has been determined that the articles that restrict the subject in a specific area, deviate from the main purpose of the current study. These articles were excluded before starting the bibliometric analysis to avoid misleading results. After this study, the remaining 59 articles have been analyzed in terms of several parameters such as their distribution per journals and years, the number of authors, the research approach and the host country of the research. Finally, the findings were evaluated and discussed and suggestions were made. It was observed that the studies examined within the scope of the study mostly used quantitative methods. It has been also determined that the most researched continent is Asia and the most researched country is China.

Keywords: Tourism, Local Community, Sustainability, Supporting Tourism, Bibliometric Analysis

GİRİŞ

Turizm faaliyeti sosyal, çevresel ve ekonomik değişimlere sebep olduğu bilinen önemli bir olgudur (Smallman ve Moore, 2010). Bu değişim ulusal, bölgesel ve yerel bakış açılarında değişimlere sebep olmaktadır (UNWTO, 2013). Turizmin birçok olumlu etkisi olmasına rağmen, turizmdeki hızlı gelişme ve kitle turizmi, turizmin olumsuz etkilerinin hızlı şekilde artmasına sebep olmuştur. Bu durum, sürdürülebilirlik kavramını, turizm için de önemli bir konu haline getirmiştir. Sürdürülebilir turizm için; bir bölgede tüm kaynakların ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçlar çerçevesinde yönetilirken; kültürel bütünlüğü, ekolojik süreçleri, biyolojik çeşitliliği ve yaşam destek sistemlerini koruyan dikkatli bir yönetime ihtiyaç vardır. Turizmdeki gelişimin başarılı ve sürdürülebilir olması için; turizm bölgesinin, yerel değerleriyle tutarlı, yerel kültür ve çevreyle uyumlu bir anlayışla yönetilmesinin zaruri olduğu vurgulanmaktadır (WTO, 2005). Bir bölgede başarılı ve sürdürülebilir bir turizmin olabilmesi için, tüm paydaşların, turizmin yönetim ve gelişim sürecine dahil olması önemli bir unsurdur (UNWTO, 2013; Byrd, 2007). Araştırmacılar, sürdürülebilir bir turizm için, paydaşların katılım ve işbirliğinin çok

önemli olduğunu vurgulamaktadır (Yu, Chancellor ve Cole, 2011). Aynı zamanda bu katılım sayesinde paydaşlar, turizmin gelişiminden dolayı zarara uğramak yerine, bu gelişimden fayda sağlayabilir (Choi ve Sırakaya, 2005).

Yerel halk, turistlere ev sahipliği yaparak turizmin gelişimi için önemli bir faktör olmasıyla birlikte, turizmin verdiği zararlardan da en çok etkilenen gruptur (Sharpley, 2014). Turizm bölgelerinde yerel halkın, turizmin etkilerini olumlu algılaması, turizme destek vermesi yönünde bir tutum geliştirirken; olumsuz algılaması turizmin gelişimine karşı bir tutuma sebep olabilmektedir (Carmichael, 2000). Turizmdeki gelişmelerin başarısı ve sürdürülebilirliği; yerel halkın, turistler ve turizmle ilgili faaliyetleri, programları ve teklifleri kabul etmesine bağlıdır (Gursoy, Chi ve Dyer, 2010). Turizmin gelişimi, ekonomik ve sosyal olarak birçok fayda sağlamanın yanı sıra, çeşitli olumsuz etkilere yol açmakta)ve yerel halkın yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir (Andereck ve diğerleri, 2005). Turizmin sürdürülebilir bir yaklaşım çerçevesinde gerçekleştirilememesi sonucu oluşan olumsuz etkiler, yerel halkın turizme olumsuz yaklaşmasına sebep olabilmektedir. Bu durum, yerel halkın turizmin gelişimini destekleme konusunda çekingen kalmasıyla sonuçlanabilmektedir.

Yerel halkın turizme ilişkin olumsuz tutumunun, turizm bölgelerinde gelişim ve sürdürülebilirlik için risk oluşturabileceği anlaşılmıştır (Ap, 1992; Belisle ve Hoy,1980; Butler, 1980; Diedrich ve García-Buades, 2009; Harrill, 2004; Sırakaya, Teye ve Sönmez, 2002; Almeida-Garcia ve diğerleri, 2016). Yerel halk, yaşadığı bölgedeki turizm yapısını desteklemiyor ve turizmin faydalarını algılamıyorsa, turizm faaliyetine ilişkin muhalefet hali oluşacağı için, turizmin gelişimine sekte vurulmuş olur (Gursoy ve diğerleri, 2002). Turizmin gelişimi, birçok etkene bağlı olmakla birlikte, her bölgenin özellikleri çerçevesinde gerçekleşmektedir. Gursoy ve diğerleri'nin (2002) belirttiği gibi; bir turizm bölgesinin başarısı, yerel çekim merkezleri ve yerel halkın misafirperverliğine bağlıdır. Bölgenin kendine has faktörlerinden biri olan yerel halkın desteği, turizmin gelişimi için kilit rol oynamaktadır (Dyer ve diğerleri, 2007). Bu bilgiler doğrultusunda, başarılı ve sürdürülebilir turizm için, yerel halkın turizmin gelişimine aktif desteği gerekmektedir. Bu aktif desteğin sağlanabilmesi için; yerel halkın turizmi desteklemesine sebep olan ve desteklemesini engelleyen faktörlerin, çok iyi anlaşılması ve engel teşkil edenlerin iyileştirilmesi gerekmektedir (Gursoy ve Rutherford, 2004). Ayrıca yerel ve ulusal yöneticilerin, yerel halkın turizmin desteğini sağlayan faktörleri inceleyip

değerlendirerek, hangi gelişim şeklinin kabul edilebilir olduğunu, nedenleriyle belirlemesi gerektiği de ileri sürülmektedir (Gursoy ve diğerleri, 2010). Uzun süredir yerel halkın algı ve tutumunun, turizm planlaması için direk bilgi olarak sunulması gerektiği vurgulanmaktadır (Ap,1992). İdeal olan turizm planlama şekli; yerel halkın düşüncelerini kapsayan, yerleşikler için duyarlı olan planlama türüdür (Vargas-Sánchez, Plaza-Mejia ve Porrás-Bueno, 2009). Birçok araştırmacı, genel olarak turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini araştırmakla birlikte, yerel halkın turizme ve turizmin etkilerine ilişkin algılarını anlamak için özel olarak çalışmaktadır (Sharpley, 2014).

Turizmin olumsuz etkilerindeki artış endişesi, araştırmacıları bu etkileri araştırmaya yöneltmiştir (Saarinen, 2006). Araştırmacılar sadece turizmin etkilerinin ne olduğu konusuna ilgili duymanın ötesine geçerek, bu tesirlerin yerel halkı nasıl etkilediğini de incelemişlerdir. Yani, yerel halkın turizmin gelişiminden kaynaklanan etkilere ilişkin tutumlarını ve bunların turizmi destekleme seviyelerini nasıl etkilediğini de araştırmışlardır (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016). Yerel halkla ilgili yapılan bu çalışmalar artarak devam etmiş (Sharpley, 2014) ve turizm araştırmalarında bu alan, en popüler konulardan biri olmuştur (Choi ve Sırakaya, 2005). 1970'lerden itibaren yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını inceleyen araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Hadinejad ve diğerleri, 2019). Bu çalışmaların çoğu, Perdue ve diğerleri (1990) ve Ap (1992) tarafından önerilen değişim teorisine dayanmaktadır. Bu iki teori, yerel halkın turizm etkilerini nasıl algıladığı ve hangi durumlarda turizmin gelişimine destek oldukları ya da karşı çıktıklarıyla ilgili teorik ve ampirik açıklama getirmiştir (Şegota ve diğerleri, 2022).

1.Kavramsal Çerçeve

Turizm, insanların kişisel veya ticari amaçlarla alışlagelmiş çevrelerinin dışındaki yerlere veya başka ülkelere hareket ettiren sosyal, kültürel ve ekonomik bir olgudur (UNWTO, 2022). Turizm, çok yönlü yapısı nedeniyle; tarih, coğrafya, ekonomi, işletme, sosyoloji, arkeoloji, psikoloji, tıp, hukuk vb. olmak üzere çeşitli bilim dallarıyla ilgilidir ve bunlarla etkileşim halinde olan bir kavramdır (Toskay ve diğerleri, 1989). Turizm faaliyeti bir endüstri kolu olarak değerlendirilmektedir ve ülke gelirlerine katkı sağlamada çok önemli rol oynamaktadır.

Turizmin gelişimi birçok fayda sağlamanın yanı sıra çeşitli olumsuz etkilere de yol açmakta ve özellikle yerel halkın yaşamını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Andereck ve diğerleri, 2005). Özellikle kitle turizmdeki artışla beraber, turizmin olumsuz etkileri daha da çok artmıştır. Bu noktada sürdürülebilirlik kavramının, turizm sektörü içinde önemi anlaşılabilir, büyüyen bir araştırma alanı olmuştur. Sürdürülebilir turizm, “turizm faaliyetinin bugün ve gelecekteki tüm ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri göz önüne alınarak; ziyaretçilerin, sektörün, yerel halkın ve (doğal) çevrenin ihtiyaçlarının karşılanması” olarak tanımlanmıştır (UNWTO, 2013). Sürdürülebilir turizm kavramı; ekonomik, kültürel, sosyal ve çevresel ilkeler doğrultusunda ve toplum temelli bir anlayış çerçevesinde, 1972'de Stockholm'deki Birleşmiş Milletler Çevre Konferansında oluşturulmuştur. Bu konferansta BM Çevre Programıyla oluşturulan sürdürülebilir turizmin ilkeleri; sosyal, çevresel, kültürel ve ekonomik normlar altında toplanmıştır (UNEP, 1972). TÜSİAD, (Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği) “Sürdürülebilir Turizm” raporunda, sürdürülebilirliğin, turizm sektörü tarafından tüm bileşenleriyle benimsenmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Turizm faaliyeti sonucu oluşan olumsuz etkilerdeki artışla birlikte, sürdürülebilirlik kavramı, turizm için çok önemli bir konu haline gelmiştir. Aynı zamanda, bu olumsuzluklardan en çok etkilenen paydaşın yerel halk olması da, turizmin gelişiminde yerel halkın öneminin daha çok anlaşılmasını sağlamıştır (Choi ve Sırakaya, 2005).

Turizm endüstrisinin paydaşları, sistem içinde hem hakları hem sorumlulukları olan temelde 6 grup altında toplanmıştır. Bunlar kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, yerel halk, turistler ve medyadır (Berno ve Bricker, 2001). Paydaşlar, hem turizmin gelişimini etkileyen hem de turizm faaliyetinden etkilenen gruplardır. Turizmin tüm paydaş grupları; turizmde arz ve talebin belirlenmesi, turizm etkinliklerinin yönetimi ve düzenlenmesi ile turizmin desteklenmesinde etkili olmaktadır (Waligo ve diğerleri, 2013). Sürdürülebilir turizmin başarısı ve uygulanabilmesi için, en önemli anahtarlardan biri, paydaşların sürdürülebilir turizmin gelişimine desteğidir (Gunn, 1994). Araştırmacılar, sürdürülebilir bir turizm için paydaşların katılımının ve iş birliğinin çok önemli olduğunu vurgulamaktadır (Yu ve diğerleri, 2011). Yerel halkın turizmin gelişimindeki olumsuz etkilerinden direk etkilenen grup olması sebebiyle, bir bölgede turizmin sürdürülebilirliği ve gelişiminin sağlanması için, yerel halk çok önemli bir paydaş olarak kabul edilmektedir (Ap, 1992; Gunn, 1994). Turizmin gelişiminde, yerel

halkın en önemli paydaş olarak görülmesinin diğer sebebi; yerel halkın turistlere karşı samimiyeti ve davranış şeklinin, turistlerin memnuniyetini büyük oranda etkilemesinden kaynaklanmaktadır (Jamal ve Getz, 1995; Joppe, 1996). Yerel halkın turizmin gelişimine aktif desteğini sağlamak için, bu kişilerin turizme ilişkin tutumunu anlamak gerekmektedir. Bu yapılmadığı sürece başarılı ve sürdürülebilir bir turizm gelişiminden söz edilemez. Bu doğrultuda, bir bölgede turizmin gelişmesi için; yerel halkın bakış açısı, istek ve arzularının anlaşılması önemlidir.

Turizmin gelişiminde yerel halkın desteği konusunda yapılan çalışmalarda, yerel halkın turizme ilişkin algıları, tutumları, niyetleri ve davranışları gözlemlenerek, turizmin gelişimine verecekleri destek ile ilgili çıkarımlar yapılmaktadır. Bu nedenle, bu çalışma kapsamında, bu kavramlar da açıklanmıştır. Algı, tutum ve davranış, psikoloji ve sosyoloji alanlarıyla ilgili olup, davranış bilimlerinin konusudur. Yerel halkın turizmden kaynaklanan etkilere ilişkin algıları ve turizme ilişkin tutum, niyet ve davranışlarını anlamak ve turizmin gelişimine verdikleri desteği belirlemek için, davranış bilimlerinde yer alan psikolojik, sosyolojik teorilerden yararlanılmaktadır.

Algı, kişinin kişisel ve çevresel faktörlerin etkilerine bağlı olarak, bir durumu yorumlama şekli olarak ifade edilmektedir. Tutum, kişinin kendisine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu veya olaya ilişkin deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine dayanarak; örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepkinin ön eğilimi olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu, 2010).

Çalışmalar incelendiğinde görülmektedir ki; turizmin etkilerinin algılanması pozitif ile negatif (örneğin: Andereck ve Vogt, 2000; Choi ve Murray, 2010; Lee, 2013; Wang ve Xu, 2015) veya fayda ile maliyet (Boley ve diğerleri; 2014; Lee, 2013; Nunkoo, 2015; King ve diğerleri, 1993; Nunkoo ve Ramkissoon, 2012; Gursoy ve diğerleri, 2002) olarak gruplandırılmıştır. Turizm etkilerinin pozitif ve negatif olarak gruplandırılması, ilk kez Perdue ve diğerleri (1990) tarafından yapılmıştır. İkinci olarak Lankford ve Howard (1994), turizm etkilerini; turizm (gelişim) maliyeti ve kişisel, toplumsal faydalar olarak gruplandırarak turizm etki ölçeğini kullanmıştır. Yıllar geçtikçe de, yerel halkın tutumuyla ilgili araştırmalarda, yerel halkın turizm etkilerine ilişkin algılarını ölçmek için kapsamlı birçok öge oluşturularak kullanılmıştır (Şegota ve diğerleri, 2022). Sürdürülebilirlik ile yerel halkın tutumuna ilişkin çalışmalar birleştikçe, turizm etkilerine dair farklı gruplandırmalar da oluşmuştur (Mihalic ve diğerleri, 2016). Bu noktada

araştırmacılar, turizmin önemli etki boyutlarını sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel olarak ifade etmiş ve turizminin, hem olumlu hem olumsuz yönlerinin araştırılması gerektiğini vurgulamıştır (Vargas-Sanchez ve diğeri, 2009).

Yapılan incelemeler göstermektedir ki; çalışmalarda önce ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel (örn; Jurowski ve diğeri, 1997) olarak yapılan gruplandırma, daha sonra pozitif ekonomik, pozitif sosyal, pozitif kültürel, pozitif çevresel ve negatif ekonomik, negatif sosyal, negatif kültürel, negatif çevresel olarak genişletilmiştir (örn; Gursoy ve Rutherford, 2004). Ayrıca çalışmalarda görülmektedir ki; aynı etki algı maddesi, yerel halkın kültürel ve sosyal yapısından dolayı farklı algılandığı için, farklı boyutlar altında yer alabilmektedir. Bununla birlikte, aynı etki boyutu, farklı bölgelerdeki araştırmalarda, yerel halkın turizmi destekleme konusunda farklı etkiler gösterebilmektedir. Dışsal faktörlerin de, yerel halkın turizmi destekleme tutumu üzerinde direk veya dolaylı etkisinin olabileceği, araştırmaların bulgularında görülmektedir. Tüm bu etmenler, araştırmacıların genel bir kanıya ulaşmasını engellemektedir (Gursoy ve diğeri, 2019). Jurowski ve diğeri (1997), yerel halkın turizmin etkilerine ilişkin tutumu ile turizmin gelişimi için desteklemesi arasında doğrudan bağlantı kurmuştur. Bu yaklaşım, bu alandaki araştırmalar için dönüm noktası olmuştur. Yerel halkın tutumu ile turizmi destekleme arasında ilişki olsa da, bu ilişkinin doğası her topluluk için farklıdır (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2016).

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu çalışmanın amacı, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve turizmin gelişimi için desteklemesiyle ilgili araştırma yapan çalışmaların incelenerek; konunun akademik olarak ne şekilde araştırıldığı ve alandaki gelişim seyrinin, ortaya konulması ve güncel verilerin paylaşılmasıdır. Bu doğrultuda, bu çalışmada, bir bölgede turizmin başarısı ve sürdürülebilirliği için yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını ve desteğini araştıran makaleler, bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılarak incelenmiştir.

Bibliyometrik çalışmalar, mevcut durumun ve alanın gelişiminin sunulması açısından araştırmacılara yol göstermektedir. Bibliyometri, yayınlanmış kitap ve makale gibi bilimsel çalışmaların, matematiksel ve istatistiksel teknikler kullanılarak incelenmesidir (Diodato ve Gellatly, 2013). Bu anlamda bibliyometrik analizler, sistematik derleme çalışmalarında kullanılacak bir analiz yöntemidir (Yılmaz, 2021).

Bibliyometrik araştırmalar, yayınların belirli özelliklerinin analiz edilerek, bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulguların elde edilmesidir (Umut ve Coştur, 2007). Bibliyometrik araştırmalar, çeşitli konularda; kurumlar, ekoller veya ülkeler arasında karşılaştırmalar yapılmasına da olanak sağlamaktadır (Al, 2008). Makaleler de, bilimsel gelişmelerin güncel takibini sağlayan önemli kaynaklardır. Bu doğrultuda, araştırmada izlenen adımlar řu şekildedir:

Makale Taraması ve Filtreleme; yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı (algı, tutum, niyet) ve turizmin gelişimine desteği ile ilgili İngilizce makaleler, Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinden “resident”, “perception”, "attitudes", "tourism", "support" anahtar kelimeleri ile taratılmıştır. WoS, sosyal bilimler alanında çok sayıda dergiyi kapsamına alması nedeniyle, araştırma kapsamında tercih edilen veri kaynağı olmuştur. WoS veri kaynağı üzerinden 242 makaleye ulaşılmıştır. Bu makalelerde yapılan inceleme sonucunda, konuyu spesifik bir alanda kısıtlayan makalelerin, mevcut çalışmanın ana amacından uzaklaştığı belirlenmiştir. Mevcut konuyla doğrudan bağlantısı olmayan ve spesifik bir bölge veya gruba odaklanmış makaleler, yanıltıcı sonuçlara sebep olmaması için bibliyometrik analiz öncesi kapsam dışı bırakılmıştır. İlk tarama sonrası ulaşılan 242 makalenin incelenmesi sonucunda, makalelerin kapsam dışı bırakılma sebepleri řu şekilde özetlenebilir;

- Yerel halkın belirli bir bölümü (genç, memur, turizm çalışanları vb.) ile ilgili araştırma yapan makale sayısının 16 olduğu görülmüştür. Bu makaleler, yerel halkın belli bir bölümünün turizme ilişkin yaklaşımını incelemiştir. Bölgenin yerel halkının tümünü incelemeyip, sadece belli bir kesimin yaklaşımını araştırdığı için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Turizmin belli bir türü (kırsal turizm, eko turizm, airbnb turizmi, kruvaziyer turizmi vb.) ile ilgili araştırma yapan makale sayısının 41 olduğu görülmüştür. Bu makaleler, araştırma alanını turizm türü özelinde kısıtladığı için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Etkinlik turizmiyle ilgili olan (fuar, festival, olimpiyat oyunları, uluslararası spor olayları, gösteri sanatları, vb.) ve bu etkinlik dönemlerinde yerel halkın yaklaşımını ya da etkinliklerin desteklenmesini araştıran makale sayısı 29'dur. Bu çalışmalar; yerel halkın yaklaşımını, etkinlik dönemlerinde ve etkinlikler özelinde araştırdığı için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Özellikli alanlarda yapılan çalışmaların (UNESCO tarafından koruma altına alınmış, çevre ödüllü, deprem bölgesi vb.) sayısı 29'dur. Bu makaleler, yerel halkın yaklaşımını sadece özellikli bir alan çerçevesinde araştırdığı için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Farklı paydaşların turizme yaklaşımını (turist, idari yönetimler, vb.) değerlendiren makale sayısı 11'dir. Bu makaleler, yerel halk dışındaki paydaşları incelediği için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Afet ve salgın (deprem, Covid- vb.) gibi olayların, yerel halkın turizmi desteklemesindeki etkisine odaklanan çalışma sayısı 6'dır. Bu makaleler, çalışmanın amacı dışında kaldığı için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Araştırma makalesi türünde olan çalışma sayısı 6'dır. İlgili konu hakkında daha önce yayınlanmış çalışmaları inceleyen bu makaleler, bir bölgedeki yerel halkın turizmi destekleme durumunu analiz etmediği için kapsam dışı bırakılmıştır.

-Mevcut çalışmanın araştırma konusuyla ilişkili (algı, tutum, etki vb.) araştırma yapan fakat destekleme durumuyla doğrudan bağlantı kurmayan 45 makalenin olduğu görülmüştür. Bu makaleler, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımları ile ilgilenmektedir fakat turizmin desteklenmesi ile ilgili herhangi bir bulgu vermediği için kapsam dışı bırakılmıştır.

Yapılan inceleme göstermektedir ki; 242 makalenin, %7'si yerel halkın belirli bir bölümünü (genç, memur, turizm çalışanları vb.) araştırmış, %17'si turizmin belli bir türü (kırsal turizm, eko turizm, Airbnb turizmi, kruvaziyer turizmi vb.) özelinde, %12'si ise etkinlik turizmi (fuar, festival, olimpiyat oyunları, uluslararası spor olayları, gösteri sanatları, vb.) özelinde konuyu araştırmıştır. 242 makalenin, %12'si de özellikli alanlarda yapılan araştırmaları kapsamaktadır (UNESCO tarafından koruma altına alınmış, çevre ödüllü, deprem bölgesi vb.). Ayrıca makalelerin, %4'ü farklı paydaşların turizme yaklaşımını (turist, idari yönetimler, vb.) incelerken, %2'si afet ve salgın (deprem, Covid- vb.) gibi olayların yerel halkın turizmi desteklemesindeki etkisine odaklanan çalışmalardır. Geri kalan makalelerin %2'si araştırma makalesi ve %18'i de yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımlarını inceleyen fakat destekleme ile ilgili bilgi vermeyen çalışmalardan oluşmaktadır. Araştırma amacı doğrultusunda, bir bölgede turizmin sürdürülebilirliği ve başarısı için, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını ve turizmin gelişimi için destekleme durumunu inceleyen 59 makale tespit edilmiştir. Bu makaleler,

242 makale içinde %24'lük* bir paya sahiptir. (*yüzdeler yuvarlanarak verildiği için toplamda %2'lik bir fark oluşmuştur). Araştırmanın amacı doğrultusundaki bu makaleler incelemeye alınmıştır.

Analiz Süreci: Araştırma kapsamına alınan 59 makale, akademik alanı incelemek ve önceki araştırmaların eğilimleri hakkında ayrıntılı sonuç verebilmek için, bibliyometrik olarak (Garrigos-Simon, Narangajavana-Kaosiri ve Lengua-Lengua, 2018) analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan bibliyometrik analizde, kapsama dahil edilen makaleler; yayınlandığı dergi, yazar, yıl, yazar sayıları, araştırma yöntemleri ve araştırmanın yapıldığı coğrafi konumu çerçevesinde incelenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: İncelemeye alınan makalelerin bulguları tablolar halinde sunulmuş ayrıntılı şekilde değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın amacı kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Yerel halkın bir bölgede turizme ilişkin yaklaşımı ve desteğini inceleyen makalelerin dergilere göre dağılımı nasıldır?

Makalelerin yazar sayısı nedir?

Makalelerde hangi araştırma yaklaşımları kullanılmıştır?

Makalelerin araştırmanın yapıldığı (verilerin toplandığı) kıtalara göre dağılımı nedir?

Makalelerin araştırmanın yapıldığı (verilerin toplandığı) ülkelere göre dağılımı nedir?

3. BULGULAR

Araştırma kapsamına alınması uygun bulunan makaleler; makalelerin dergilere ve yıllara göre incelenmesi, makalelerin yazar sayısına göre incelenmesi, makalelerin araştırma yöntemine göre incelenmesi ve makalelerin coğrafi (kıta ve ülke) bağlamda incelenmesi başlıkları altında incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucu elde edilen bulgular tablo haline getirilerek sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

3.1 Araştırma Kapsamındaki Makalelerin Dergilere ve Yıllara Göre İncelenmesi

Araştırma kapsamına dahil edilen makaleler, dergilere göre dağılımı, dergi ismi ve referans bilgileriyle birlikte Tablo1 'de sunulmuştur.

Tablo 1. Makalelerin Dergilere Göre İncelenmesi

Dergi Adı	Sayı	Referans
Annals Of Tourism Research	8	(Boley ve diğerleri, 2014); (Wang ve Chen, 2015); (Gursoy ve diğerleri, 2002); (Vargas-Sanchez ve diğerleri, 2011); (Jurowski ve Gursoy, 2004); (Gursoy ve Rutherford, 2004); (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2015); (Shakeela ve Weaver, 2018)
Tourism Management	7	(Dyer ve diğerleri, 2007); (Almeida-Garcia ve diğerleri, 2016); (Moghavvemi ve diğerleri, 2017); (Wang ve Xu, 2015); (Stylidis ve diğerleri, 2014); (Lee, 2013); (Lin ve diğerleri, 2017)
Journal Of Sustainable Tourism	5	(Choi ve Murray, 2010); (Nugroho ve Numata,2022); (Strzelecka ve diğerleri, 2017); (Stylidis, 2018); (Su ve Swanson, 2020)
International Journal of Tourism Research	4	(Schofield, 2011); (Oviedo-Garcia ve diğerleri, 2008); (Martinez-Garcia ve diğerleri, 2017); (Tosun ve diğerleri, 2021)
Journal Of Hospitality and Tourism Management	3	(Hateftabar ve Chapuis,2020); (Qin ve diğerleri, 2021); (Chen ve diğerleri, 2020)
Sustainability	3	(Li ve diğerleri, 2019); (Liu ve Li, 2018); (Guo, 2022)
Asia Pacific Journal of Tourism Research	3	(Sharma ve Gursoy, 2015); (Wu ve diğerleri, 2020); (Hu ve diğerleri, 2021)
Tourism Geographies	2	(Chen ve Chen, 2010); (Nunkoo ve Gursoy, 2017)
Island Studies Journal	2	(Yu ve diğerleri, 2017); (Eugenio ve Rotarou, 2016)
Journal of China Tourism Research	2	(Wong ve diğerleri, 2022); (Guo ve diğerleri, 2014)
Journal of Destination Marketing & Management	2	(Šegota ve diğerleri, 2017); (Presenza ve diğerleri, 2013)
Journal of Travel Research	2	(Andereck ve Nyaupane, 2011); (Papastathopoulos ve diğerleri, 2020)

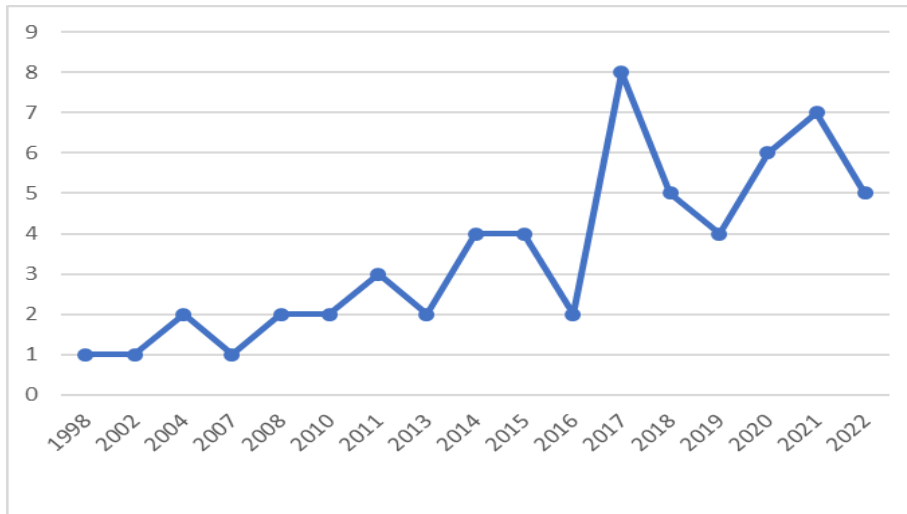
Tablo 1. Makalelerin Dergilere Göre İncelenmesi (Devamı)

Dergi Adı	Sayı	Referans
Bulletin of Geography-Socio-Economic Series	1	(Tichaawa ve Moyo, 2019)
Current Issues in Tourism	1	(Ganji ve diğerleri, 2021)
European Journal of Tourism Research	1	(Frleta, 2022)
International Journal of Tourism Cities	1	(Charag ve diğerleri, 2021)
Journal of Economy Culture and Society	1	(Baltacı, 2021)
Journal Of Mountain Science	1	(Li ve diğerleri, 2014)
Journal of Place Management and Development	1	(Latip ve diğerleri, 2018)
Journal of Public Affairs	1	(Bhat ve Mishra, 2021)
Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism	1	(Wang ve Wang, 2019)
Journal of Travel & Tourism Marketing	1	(San Martin ve diğerleri, 2018)
Leisure Sciences	1	(Korca, 1998)
Tourism Management Perspectives	1	(Hsu ve diğerleri, 2020)
Tourism Planning & Development	1	(Stylidis ve Quintero, 2022)
Anais Brasileiros De Estudos Turisticos-Abet	1	(Sahin ve Akova, 2019)
Anatolia-International Journal of Tourism and Hospitality Research	1	(Pappas, 2008)
Journal of Hospitality Marketing & Management	1	(Chen ve Raab, 2012)

Tablo 1’de de görüldüğü gibi, kapsam dâhilindeki makalelerin 28 farklı dergide yayımlandığı tespit edilmiştir. Mevcut çalışmada incelenen konunun, birçok disiplinle bağlantısı olması (turizm, yönetim, istatistik, psikoloji, sosyoloji, sürdürülebilirlik) ve turizmin çok yönlü yapısından dolayı, ilgili konu geniş bir alana yayılmıştır. Buna bağlı olarak, makalelerin farklı alanlardaki çeşitli dergide yayımlanması şaşırtıcı değildir. Makalelerin en çok %13.5 oranla Annals of Tourism Research dergisinde ve ikinci olarak %12 oranla Tourism Management dergisinde yayımlandığı görülmektedir. Bu iki derginin ardından, 3. sırada Journal of Sustainable Tourism dergisi yer almaktadır.

Annals of Tourism Research dergisi, akademik bakış açılarına odaklanan ve turizm araştırmaları üzerinde yoğunlaşmış bir sosyal bilimler dergisidir. İkinci sırada yer alan Tourism Management dergisi, seyahat ve turizmin planlama ve politikası dâhil olmak üzere, yönetime odaklanan önde gelen bilimsel dergilerden biridir. Journal of Sustainable Tourism dergisi ise, sürdürülebilir turizm alanındaki ilk akademik dergi olup, bu konudaki en popüler dergi olma özelliğini korumaktadır. 1980’li yılların sonlarına doğru, Bruntland Raporu’nun etkisiyle ‘Sürdürülebilir Turizm’ kavramı oluşmuştur (Swarbrooke, 1999). 1993 yılında da, Journal of Sustainable Tourism dergisinin ilk sayısı yayımlanmış ve sürdürülebilir turizm alanında ilk akademik çalışmalar başlamıştır. Bu dergi, turizm ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişkilerin, eleştirel yaklaşımını geliştiren bir dergi olarak bu konudaki liderliğini korumaktadır (Journal of Sustainable Tourism, 2023).

İncelenen konuya ilişkin yayınların, turizm, yönetim veya sürdürülebilir turizm alanında uzmanlaşmış 3 dergide yoğunlaşması; araştırma kapsamındaki konunun, turizmle ilgili olmasının yanı sıra büyük oranda sürdürülebilirlikle olan bağlantısını göstermektedir.

Şekil 1: Araştırma Kapsamında Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Kapsam dâhilindeki ilk makalenin 1998 yılında yayınlandığı görülmektedir. Şekil 1’de görüldüğü gibi; mevcut konuyla ilgili yayınlanan makale sayıları, yıllar itibariyle inişli çıkış bir seyir izlese de, genel olarak yükseliş eğilimindedir. 2010 yılından sonra bu alandaki çalışmaların, önemli bir ivme kazanarak, araştırmacıların bu alana olan ilgisinin hızla arttığı ve en çok makalenin 2018 yılında yayımlandığı görülmektedir.

3.2. Araştırma Kapsamındaki Makalelerin Yazar Sayısına Göre İncelenmesi

İncelenen makalelerin yazar sayısı, referans bilgileriyle birlikte tablo2’de paylaşılmıştır.

Tablo 2: Makalelerin Yazar Sayısına İlişkin Bulguları

Yazar sayısı	Makale sayısı	Referanslar
Tek yazarlı	8	(Korca, 1998); (Schofield, 2011); (Pappas, 2008); (Lee, 2013); (Baltacı, 2021); (Stylidis, 2018); (Guo, 2022); (Frleta, 2022)
İki yazarlı	22	(Choi ve Murray, 2010); (Chen ve Chen, 2010); (Hateftabar ve Chapuis, 2020); (Nugroho ve Numata, 2022); (Wang ve Chen, 2015); (Chen ve Raab, 2012); (Wang ve Xu, 2015); (Sharma ve Gursoy, 2015); (Eugenio ve Rotarou, 2016); (Tichaawa ve Moyo, 2019); (Wang ve Wang, 2019); (Andereck ve Nyaupane, 2011); (Nunkoo ve Gursoy, 2017); (Stylidis ve Quintero, 2022); (Sahin ve Akova, 2019); (Liu ve Li, 2018); (Su ve Swanson, 2020); (Jurowski ve Gursoy, 2004); (Gursoy ve Rutherford, 2004); (Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2015); (Shakeela ve Weaver, 2018); (Bhat ve Mishra, 2021)
Üç yazarlı	16	(San Martin ve diğerleri, 2018); (Wong ve diğerleri, 2022); (Strzelecka ve diğerleri, 2017); (Li ve diğerleri, 2019); (Oviedo-Garcia ve diğerleri, 2008); (Guo ve diğerleri, 2014); (Martinez-Garcia ve diğerleri, 2017); (Wu ve diğerleri, 2020); (Gursoy ve diğerleri, 2002); (Vargas-Sanchez ve diğerleri, 2011); (Lin ve diğerleri, 2017); (Chen ve diğerleri, 2020); (Şegota ve diğerleri, 2017); (Ganji ve diğerleri, 2021); (Prezenza ve diğerleri, 2013); (Charag ve diğerleri, 2021).

Tablo 2: Makalelerin Yazar Sayısına İlişkin Bulguları (Devamı)

Yazar sayısı	Makale sayısı	Referanslar
Dört yazarlı	11	(Boley ve diğerleri, 2014); (Dyer ve diğerleri, 2007); (Almeida-Garcia ve diğerleri, 2016); (Yu ve diğerleri, 2017); (Stylidis ve diğerleri, 2014); (Qin ve diğerleri, 2021); (Papastathopoulos ve diğerleri, 2020); (Tosun ve diğerleri, 2021); (Li ve diğerleri, 2014); (Hsu ve diğerleri, 2020); (Hu ve diğerleri, 2021)
Beş yazarlı	2	(Moghavvemi ve diğerleri, 2017); (Latip ve diğerleri, 2018)

Makalelerin, %13'ünün tek yazarlı, %37'sinin iki yazarlı, %27'sinin üç yazarlı, %19'unun 4 yazarlı ve geri kalanının 5 yazarlı olduğu tespit edilmiştir. Makalelerin çoğu 2 ve 3 yazarlı olmakla birlikte, tek yazarlı ve 5 yazarlı makalenin en az sayıda olduğu görülmüştür. Çok yazarlı yapılan araştırmalar, hem çalışmanın hatasını azaltmakta, hem de çalışmaya farklı bakış açıları katabilmektedir (Strandberg ve diğerleri, 2018). İncelenen makalelerin, %87'sinin en az 2 yazarlı olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, bu çoklu yazarlı durumun, çalışmaların farklı bakış açılarıyla harmanlanmasını sağladığı söylenebilir. Ayrıca, giderek artan yayın taleplerinin, çok yazarlı makalelerini arttırdığı sonucuna ulaşılabilir

3.3 Araştırma Kapsamındaki Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre İncelenmesi

İncelenen makalelerin araştırma yöntemlerinin dağılımı Tablo3'de paylaşılmıştır.

Tablo 3: Makalelerde Kullanılan Araştırma Yaklaşımlarının Dağılımı

Araştırma yöntemi	Makale sayısı	Yüzde (%)
Nicel Yöntem	56	95
Karma Yöntem	3	5

Makalelerin, araştırma yöntemlerine ilişkin bulguları incelendiğinde; çalışmaların %95'inin nicel araştırma yöntemini kullandığı görülmüştür. Geri kalan makaleler, nicel

ve nitel olmak üzere karma yöntem kullanmıştır. Yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve desteğinin incelenmesinde, nicel araştırma yönteminin hala baskın olduğu görülmektedir. Önceki çalışmalardaki bulgularda da (Sharpley, 2014; Hadinejad ve diğerleri, 2019), mevcut araştırmayla tutarlı olarak, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımlarının incelenmesinde, pozitivist nicel yaklaşımların en çok kullanılan yöntem olduğu görülmektedir. Yerel halkın turizme ilişkin tutumu kültürden etkilenebilir. Bu bağlamda, araştırmacıların nitel yöntemler kullanması, kültürel farklılıkları anlamalarına yardımcı olabilir (Baran ve Jones, 2016). Ayrıca, turizm araştırmalarında pragmatik yaklaşıma dayalı olarak, yerel halkın tutumuna ilişkin veri toplama ve analiz etme konusunda, araştırmacıların karma yöntemleri az tercih ettiği görülmektedir (Tashakkori ve Teddlie, 2003). Bu noktada araştırmacılar, karma ve nitel yöntemleri daha çok tercih edebilir.

3.4. Araştırma Kapsamındaki Makalelerin Coğrafi Konum (Kıta ve ülke) Bağlamında İncelenmesi:

İnceleme kapsamındaki makalelerin çalışma alanları coğrafi olarak değerlendirilmiştir. Çalışmalarda verilerin toplandığı, araştırmanın yapıldığı yerler; hem kıta hem ülke bazında ortaya konmuştur. Dünya çapında çeşitli topluluklarda tutumları incelemenin, davranışsal modellerin açıklama gücünü arttırabileceği belirtilmektedir (Sırakaya ve diğerleri, 2002). Bu çalışmada da, konuya ilişkin araştırmaların, hangi bölgelerde yoğunlaştığı ve hangi bölgelerin ihmal edildiğinin güncel verilerini sunmak amacıyla, makaleler coğrafi konumlarına göre de incelenmiştir.

Tablo 1: Makalelerin Çalışma Alanlarının Ülke ve Kıta Ayrımına İlişkin Bulguları

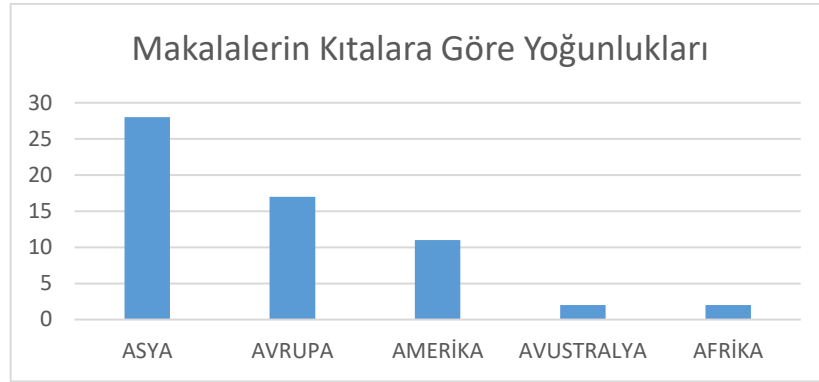
Kıta	Yayın Sayısı	Ülke	Yayın Sayısı	Referanslar
ASYA	27	Çin	15	(Wong ve diğerleri, 2022); (Chen ve Chen, 2010); (Yu ve diğerleri, 2017); (Li ve diğerleri, 2019); (Wang ve Xu, 2015); (Qin ve diğerleri, 2021); (Guo ve diğerleri,

				2014); (Wu ve diğeri, 2020); (Lee, 2013); (Lin ve diğeri, 2017); (Su ve Swanson, 2020); (Chen ve diğeri, 2020); (Li ve diğeri, 2014); (Hsu ve diğeri, 2020); (Hu ve diğeri, 2021)
		Hindistan	3	(Liu ve Li, 2018); (Charag ve diğeri, 2021); (Bhat ve Mishra, 2021)
		Malezya	2	(Moghavvemi ve diğeri, 2017); (Latip ve diğeri, 2018)
		İran	2	(Hateftabar ve Chapuis, 2020); (Ganji ve diğeri, 2021)
		Endonezya	1	(Nugroho ve Numata, 2022)
		İsrail	1	(Stylidis, 2018)
		Japonya	1	(Guo, 2022)
		Maldivler	1	(Shakeela ve Weaver, 2018)
		BAE (Birleşik Arap Emirlikleri)	1	(Papastathopoulos ve diğeri, 2020)
AVRUPA	17	İspanya	6	(San Martin ve diğeri, 2018); (Almeida-Garcia ve diğeri, 2016); (Oviedo-Garcia ve diğeri, 2008); (Stylidis ve Quintero, 2022); (Martinez-Garcia ve diğeri, 2017); (Vargas-Sanchez ve diğeri, 2011)

			Türkiye	4	(Korca, 1998); (Sahin ve Akova, 2019); (Baltacı, 2021); (Tosun ve diğerleri, 2021)
			Yunanistan	2	(Stylidis ve diğerleri, 2014); (Pappas, 2008)
			İtalya	1	(Presenza ve diğerleri, 2013)
			Polonya	1	(Strzelecka ve diğerleri, 2017)
			Slovenya	1	(Šegota ve diğerleri, 2017)
			İngiltere	1	(Schofield, 2011)
			Hırvatistan	1	(Frleta, 2022)
AMERİKA	Kuzey	9	ABD	8	(Boley ve diğerleri, 2014); (Wang ve Chen, 2015); (Chen ve Raab, 2012); (Andereck ve Nyaupane, 2011); (Gursoy ve diğerleri, 2002); (Jurowski ve Gursoy, 2004); (Gursoy ve Rutherford, 2004); (Choi ve Murray, 2010)
			Jamaika	1	(Sinclair-Maragh ve Gursoy, 2015)
	Güney	1	Şili	1	(Eugenio ve Rotarou, 2016)
AFRİKA		2	Zimbabve	1	(Tichaawa ve Moyo, 2019)
			Mauritius	1	Nunkoo ve Gursoy, 2017)
AMERİKA ve ASYA		1	ABD ve Çin	1	(Wang ve Wang, 2019)
AVUSTRALYA		2	Avustralya	2	(Dyer ve diğerleri, 2007); (Sharma ve Gursoy, 2015)

Tablo 4 incelendiğinde, çalışma alanı Asya kıtası olan 27, Avrupa kıtası olan 17, Amerika kıtası olan 10, Afrika kıtası olan 2, Avustralya kıtası olan 2 ve Amerika ile Asya kıtası olarak ortak yapılmış olan 1 çalışma, araştırma kapsamında yer almaktadır. Türkiye'nin çok büyük kısmı coğrafi olarak Asya kıtasında yer almasına rağmen, UNWTO sınıflandırılmasında Avrupa içinde yer aldığı için, bu çalışmada da Avrupa

kıtasında yer verilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen makalelerin, %46'sının Asya kıtasında yaşayan yerel halkın, turizme ilişkin yaklaşımları ve turizmi destekleme durumları ile ilgili bilgi verdiği tespit edilmiştir. Asya kıtasında yapılan çalışmaların ise %54'ü Çin, Avrupa kıtasında yapılan çalışmaların %35'i İspanya, Amerika kıtasında yapılan çalışmaların %80'i ise Amerika Birleşik Devletlerinin çeşitli bölgelerinde, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını ve turizmi destekleme durumlarını incelediği gözlemlenmiştir. Bu ülkeler, kıtaları içinde en çok araştırmanın yapıldığı alanlar olup, makale sayısı sıralamasında en üstte yer almaktadır.

Şekil 2: Kıtalarındaki Yayın Sayısı (Verilerin Toplandığı-Araştırmanın Yapıldığı Kıta)

Şekil 2'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamındaki makaleler çerçevesinde, araştırmaların çoğunun Asya kıtasındaki ülkelerdeki yerel halktan toplanan verilerle ve bu bölgelerde yerel halkın turizmi destekleme durumunu incelemek amacıyla yapılmıştır. Avrupa kıtası, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve turizmi destekleme durumlarının, en çok incelendiği ikinci kıta olmuştur. Avrupa kıtasının arkasından 3.kıta olarak Amerika Kıtası gelmektedir. Kuzey Amerika, Amerika kıtasındaki ilgili çalışmaların en çok yapıldığı bölgedir. Afrika ve Avustralya kıtaları, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımlarını keşfetmek konusunda, araştırmacıların en az ilgi gösterdiği bölgeler olduğu görülmektedir.

Tablo.5 Makalelerin Çalışma Alanlarının Ükelere Göre Dağılımı (Makalelerde Verilerin Toplandığı Ükelere Göre Dağılım)

Ülke	Sayı	Yüzde (%)	Ülke	Sayı	Yüzde (%)
Çin	16	27,1	Maldivler	1	1,7
ABD	9	15,2	Birleşik Arap Emirlikleri	1	1,7
İspanya	6	10,1	İtalya	1	1,7
Türkiye	4	6,7	Polonya	1	1,7
Hindistan	3	5	Slovenya	1	1,7
Yunanistan	2	3,4	İngiltere	1	1,7
Malezya	2	3,4	Hırvatistan	1	1,7
İran	2	3,4	Jamaika	1	1,7
Avustralya	2	3,4	Şili	1	1,7
Endonezya	1	1,7	Zimbabve	1	1,7
İsrail	1	1,7	Mauritius	1	1,7
Japonya	1	1,7			

Not: ABD ve Çin'de ortak çalışma yapan makale, sayı olarak 2 ülkeye de eklenmiştir. Yüzdeler hesaplanırken yuvarlama yapıldığı için toplamda %1.5'lük bir fark oluşmuştur.

Tablo 5'de görüldüğü gibi, incelemeye alınan makaleler kapsamında, mevcut konuyla ilgili 23 ülkenin farklı bölgelerinde araştırmalar yapılmıştır. Çin'in, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve turizme desteğinin, en çok araştırılan ülke olduğu görülmektedir. Araştırmacıların, ilgili konuda en çok ilgi gösterdikleri 2. ülkenin ABD ve 3. ülkenin İspanya olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamındaki makaleler ele alındığında, çalışmaların araştırma alanlarının; %27,1'i Çin, %15,2'si ABD, %10,1'i İspanya, %6,7'si Türkiye, %5'i Hindistan, %3,4'ü İran, %3,4'ü Yunanistan, %3,4'ü Avustralya, %3,4'ü Malezya, %1,7'si sırayla; BAE (Birleşik Arap Emirlikleri), Endonezya, İsrail, Maldivler, Japonya, İtalya, Polonya, Slovenya, İngiltere, Hırvatistan, Jamaika, Şili, Zimbabve ve Mauritius ülkelerinde olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yerel halkın, bir bölgedeki turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliği için zaruri öneme sahip olması sebebiyle, araştırmacıların turizmin alanında, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını inceleme konusuna, her yıl aratarak büyüyen bir ilgi gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, Dünya'nın birçok farklı bölgesinde bu konuyla ilgili araştırmaların hızla arttığı görülmüştür. Bu çalışmada, bir bölgede yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve turizmin gelişimi için desteklemesini araştıran makaleler, belirli parametrelerce incelenmiştir. Belirlenen anahtar kelimelerle, WoS kaynak tabanı kullanılarak ulaşılan ve konuyla doğrudan bağlantılı olan makaleler, bibliyometrik olarak analiz edilmiştir. Ulusal ve uluslararası alan yazınında, bu konudaki araştırmaların sürekli arttığı görülmüştür.

Kapsam dâhilindeki makalelerin, %46'sının çalışma alanının Asya kıtası olduğu tespit edilmiştir. Çalışma alanı Asya Kıtası olan makaleler, yayın sayısı ile 1.sırada yer almaktadır. Avrupa kıtası, Asya kıtasından sonra yer alarak, bu alanda en çok araştırmanın yapıldığı 2. kıta olarak gözlemlenmiştir. Avrupa kıtasının, toplam turistlerin %50'sinden fazlasını çekerek, Dünya'nın en büyük turizm destinasyonu (UNWTO, 2017) olması sebebiyle, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımına ilişkin araştırmalarda, ilk sıralarda yer alması normaldir. Fakat bu özellikli yapısına rağmen, birinci sıradaki Asya kıtasıyla mukayese edildiğinde, Avrupa kıtası çok geride kalmaktadır. Hadinejad ve diğerleri (2019), uluslararası alan yazınında, yerel halkın turizme ilişkin tutumu konusunda geniş bir inceleme yapmıştır. Bu çalışmada, mevcut araştırmayla tutarlı olarak, Dünya'da yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını araştıran çalışmaların, en çok Asya kıtasında yapıldığı görülmektedir. Ülke bazında bakıldığında, ilgili konuda, Çin en çok araştırmanın yapıldığı ülke olarak ilk sırada yer alırken, ABD'nin ikinci olarak onu takip ettiği görülmüştür. Bununla birlikte, bu alandaki ilk çalışmaların genelde ABD yapıldığı gözlemlenmiştir. Hadinejad ve diğerleri (2019) çalışmasında ise, bu alanda en çok araştırma yapılan ülke olarak ABD ilk sırada yer almaktadır. Fakat bu çalışma aynı zamanda, Çin'in önemli bir atak yaparak ikinci sıraya yerleştiğini ve Çin'deki çalışmaların, hızlı şekilde artmakta olduğuna dikkat çekmiştir.

Dünya çapında çeşitli topluluklarda tutumları incelemenin, davranışsal modellerin açıklama gücünü arttırabileceği belirtilmiştir (Sırakaya ve diğerleri, 2002). Bu bağlamda mevcut çalışma göstermektedir ki, araştırmacıların az ilgi duyduğu Güney Amerika,

Afrika ve Avustralya kıtasındaki ülkelerde, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını inceleyen çalışmalar yapılması, alana katkı sağlayabilir. Aynı zamanda mevcut çalışma, araştırma kapsamındaki konuyla ilgili karşılaştırmalı çalışmaların çok az olduğunu tespit etmiştir. Farklı topluluklarda çalışmalar yapılarak bunların karşılaştırılması, turizmin etkileri ile yerel halkın turizme desteği arasındaki bağlantının kurulmasında teorik katkı sağlayabilir (Fredline ve Faulkner, 2000). Bu doğrultuda, karşılaştırmalı çalışmaların artırılması, davranışsal modellerin açıklama gücünü artırmanın yanı sıra; farklı bakış açıları da kazandırarak, alana katkı sağlayabilir. Mevcut araştırma kapsamında ise, karşılaştırmalı çalışmaların az olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada; farklı kıtaları, ülkeleri veya bölgeleri karşılaştıran çalışmalarının artırılması önerilmektedir. Bu araştırmaların, alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkiye, Dünya’da çok önemli bir turizm destinasyonu olmasının yanı sıra; Asya, Avrupa ve Ortadoğu kültürünü harmanlamış özel bir yapıya sahiptir. Bu özellikli yapısına rağmen araştırmacıların, bu bölgedeki yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımını inceleme konusuna, geç ilgi duyması şaşırtıcıdır. Bununla birlikte mevcut çalışma kapsamında, bu bölgede yapılan çalışmaların, 2019 yılından sonra artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Hadinejad ve diğerleri (2019), Türkiye’deki yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı inceleyen çalışmaların azlığına dikkat çekmiştir. Mevcut çalışmada ise, Türkiye’de yapılan araştırmaların, 2019 yılından sonra artarak önemli bir ivme kazandığı tespit edilmiştir.

Yapılan çalışma genel olarak değerlendirildiğine görülmektedir ki; Dünya’nın pek çok farklı bölgesinde yerel halkın turizme ilişkin algısı, tutumu ve desteğini araştıran çalışmalar yapılmaktadır. Bu araştırmaların sayısı da, yıllar itibariyle yükselen bir ivmeyle artmaktadır. Mevcut araştırmalar göstermektedir ki, Dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan insanların turizm konusundaki yaklaşımları ve etkileşimleri benzer özellikler göstermemektedir (Dyer ve diğerleri, 2007). İlgili araştırma alanında, ortak bir çözüm modeli oluşturamamak ve net çıkarımlar yapıp görüş ifade edilememesinden dolayı (Gursoy ve diğerleri, 2019), her bölgeye özel çalışmalar yapılması; turizmin gelişimi açısından verilen desteği ölçümlemek ve verilecek destekle ilgili yorum yapabilmek açısından önemlidir. Bu noktada, yerel halkın turizme ilişkin yaklaşımı ve turizmi destekleme durumuyla ilgili az araştırmanın yapıldığı ülkeler ve bölgelere yönelmesi ve mukayeseli araştırmaların artırılmasının gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Al, U. (2008). Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Almeida-García, F., Pelaez-Fernandez, M. A., Balbuena-Vazquez, A., & Cortés-Macias, R. (2016). Residents' perceptions of tourism development in Benalmádena (Spain). *Tourism management*, 54, 259-274.

Andereck, K. L., & Nyaupane, G. P. (2011). Exploring the nature of tourism and quality of life perceptions among residents. *Journal of Travel research*, 50(3), 248-260.

Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C., & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of tourism research*, 32(4), 1056-1076.

Andereck, K. L., & Vogt, C. A. (2000). The relationship between residents' attitudes toward tourism and tourism development options. *Journal of Travel research*, 39(1), 27-36.

Ap, J. (1992). Residents' perceptions on tourism impacts. *Annals of tourism Research*, 19(4), 665-690.

Baltacı, F. (2021). The Relationship Between The Environmental Attitude, Behavioral Role And Support Of The Local Resident In Sustainable Development Of Tourism: The Example Of Alanya. *Journal of Economy Culture and Society*, (63), 213-236.

Baran, M.L. & Jones, J.E. (2016), *Mixed Methods Research for Improved Scientific Study*, Information Science Reference, Hershey, PA.

Belisle, F. J., & Hoy, D. R. (1980). The perceived impact of tourism by residents a case study in Santa Marta, Colombia. *Annals of tourism research*, 7(1), 83-101.

Berno, T., & Bricker, K. (2001). Sustainable tourism development: the long road from theory to practice. *International journal of economic development*, 3(3), 1-18.

Bhat, A. A., & Mishra, R. K. (2021). Demographic characteristics and residents' attitude towards tourism development: A case of Kashmir region. *Journal of Public Affairs*, 21(2), e2179.

Boley, B. B., Ayscue, E., Maruyama, N., & Woosnam, K. M. (2017). Gender and empowerment: Assessing discrepancies using the resident empowerment through tourism scale. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(1), 113-129.

Boley, B. B., McGehee, N. G., Perdue, R. R., & Long, P. (2014). Empowerment and resident attitudes toward tourism: Strengthening the theoretical foundation through a Weberian lens. *Annals of Tourism Research*, 49, 33–50.

Byrd, E. T. (2007). Stakeholders in sustainable tourism development and their roles: applying stakeholder theory to sustainable tourism development. *Tourism review*, 62(2), 6-13.

Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer/Le Géographe canadien*, 24(1), 5-12.

Carmichael, B. A. (2000). A matrix model for resident attitudes and behaviours in a rapidly changing tourist area. *Tourism management*, 21(6), 601-611.

Charag, A. H., Fazili, A. I., & Bashir, I. (2021). Residents' perception towards tourism impacts in Kashmir. *International Journal of Tourism Cities*, 7(3), 741-766.

Chen, C. F., & Chen, P. C. (2010). Resident attitudes toward heritage tourism development. *Tourism Geographies*, 12(4), 525-545.

Chen, S., & Raab, C. (2012). Predicting resident intentions to support community tourism: Toward an integration of two theories. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 21(3), 270-294.

Chen, Y., Cottam, E., & Lin, Z. (2020). The effect of resident-tourist value co-creation on residents' well-being. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 44, 30-37.

Choi, H. C., & Murray, I. (2010). Resident attitudes toward sustainable community tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(4), 575-594.

Choi, H. S. C., & Sirakaya, E. (2005). Measuring residents' attitude toward sustainable tourism: Development of sustainable tourism attitude scale. *Journal of travel research*, 43(4), 380-394.

Diedrich, A., & García-Buades, E. (2009). Local perceptions of tourism as indicators of destination decline. *Tourism management*, 30(4), 512-521.

Diodato, V. P., & Gellatly, P. (2013). *Dictionary of bibliometrics*. Routledge. New York: Routledge

Dyer, P., Gursoy, D., Sharma, B., & Carter, J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism management*, 28(2), 409-422.

Eugenio, F; Rotarou, ES. (2016). Tourism as the development driver of Easter Island: The key role of resident perceptions. *Island Studies Journal*. 11. 245-264. 10.24043/isj.346.

Fredline, E., & Faulkner, B. (2000). Host community reactions: A cluster analysis. *Annals of tourism research*, 27(3), 763-784.

Frleta, D. S. (2022). Perceived wellbeing—mature vs. developing tourist destination. *European Journal of Tourism Research*, 32, 3219-3219.

Ganji, S. F. G., Johnson, L. W., & Sadeghian, S. (2021). The effect of place image and place attachment on residents' perceived value and support for tourism development. *Current Issues in Tourism*, 24(9), 1304-1318.

Garrigos-Simon, F. J., Narangajavana-Kaosiri, Y., & Lengua-Lengua, I. (2018). Tourism and sustainability: A bibliometric and visualization analysis. *Sustainability*, 10(6), 1976.

Gunn, Clare A. (1994). *Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases*, 3rd edition. Washington, DC: Taylor and Francis

Guo, Y., Kim, S., & Chen, Y. (2014). Shanghai residents' perceptions of tourism impacts and quality of life. *Journal of China Tourism Research*, 10(2), 142-164.

Guo, Z. H. (2022). Local Revitalization: Support from Local Residents. *Sustainability*, 14(14), 8298.

Gursoy, D., & Rutherford, D. G. (2004). Host attitudes toward tourism: An improved structural model. *Annals of tourism Research*, 31(3), 495-516.

Gursoy, D., Chi, C. G., & Dyer, P. (2010). Locals' attitudes toward mass and alternative tourism: The case of Sunshine Coast, Australia. *Journal of travel research*, 49(3), 381-394.

Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of tourism research*, 29(1), 79-105.

Gursoy, D., Ouyang, Z., Nunkoo, R., & Wei, W. (2019). Residents' impact perceptions of and attitudes towards tourism development: A meta-analysis. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 28(3), 306-333.

Hadinejad, A., D. Moyle, B., Scott, N., Kralj, A., & Nunkoo, R. (2019). Residents' attitudes to tourism: A review. *Tourism Review*, 74(2), 150-165.

Harrill, R. (2004). Residents' attitudes toward tourism development: A literature review with implications for tourism planning. *Journal of planning literature*, 18(3), 251-266.

Hateftabar, F., & Chapuis, J. M. (2020). How resident perception of economic crisis influences their perception of tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 43, 157-168.

Hsu, C. Y., Chen, M. Y., Nyaupane, G. P., & Lin, S. H. (2020). Measuring sustainable tourism attitude scale (SUS-TAS) in an Eastern island context. *Tourism Management Perspectives*, 33, 100617.

Hu, X., Xi, L., Esther Kou, I., & Su, X. (2021). Macau residents' attitude towards the free independent travellers (FIT) policy: an analysis from the perspective of the ABC model and group comparison. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 26(9), 935-952.

İnceoğlu, M. (2010). Tutum Algı İletişim. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları,5.bs. No.69.

Jamal, T. B., & Getz, D. (1995). Collaboration theory and community tourism planning. *Annals of tourism research*, 22(1), 186-204.

Joppe, M. (1996). Sustainable community tourism development revisited. *Tourism management*, 17(7), 475-479.

Jurowski, C., & Gursoy, D. (2004). Distanca Effects on Resident's Attitudes Toward Tourism. *Annals of tourism research*, 31(2), 296-312.

Jurowski, C., Uysal, M., & Williams, D. R. (1997). A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism. *Journal of travel research*, 36(2), 3-11.

King, B., Pizam, A., & Milman, A. (1993). Social impacts of tourism: Host perceptions. *Annals of tourism Research*, 20(4), 650-665.

Korca, P. (1998). Resident perceptions of tourism in a resort town. *Leisure Sciences*, 20(3), 193-212.

Lankford, S. V., & Howard, D. R. (1994). Developing a tourism impact attitude scale. *Annals of tourism research*, 21(1), 121-139.

Latip, N. A., Rasoolimanesh, S. M., Jaafar, M., Marzuki, A., & Umar, M. U. (2018). Indigenous residents' perceptions towards tourism development: a case of Sabah, Malaysia. *Journal of Place Management and Development*.

Lee, T. H. (2013). Influence analysis of community resident support for sustainable tourism development. *Tourism management*, 34, 37-46.

Li, R., Peng, L., & Deng, W. (2019). Resident perceptions toward tourism development at a large scale. *Sustainability*, 11(18), 5074.

Li, S. S., Liu, J. M., Wang, R., & Zhu, H. (2014). Spatial differentiation of tourism impact based on the perception of residents in mountainous valley resorts. *Journal of Mountain Science*, 11, 1070-1084.

Lin, Z., Chen, Y., & Filieri, R. (2017). Resident-tourist value co-creation: The role of residents' perceived tourism impacts and life satisfaction. *Tourism Management*, 61, 436-442.

Liu, X., & Li, J. (2018). Host perceptions of tourism impact and stage of destination development in a developing country. *Sustainability*, 10(7), 2300.

Martinez-Garcia., E., Raya, J. M., & Majó, J. (2017). Differences in residents' attitudes towards tourism among mass tourism destinations. *International Journal of Tourism Research*, 19(5), 535-545.

Mihalič, T., Šegota, T., Knežević Cvelbar, L., & Kuščer, K. (2016). The influence of the political environment and destination governance on sustainable tourism development: A study of Bled, Slovenia. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(11), 1489-1505.

Moghavvemi, S., Woosnam, K. M., Paramanathan, T., Musa, G., & Hamzah, A. (2017). The effect of residents' personality, emotional solidarity, and community commitment on support for tourism development. *Tourism Management*, 63, 242-254.

Nugroho, P., & Numata, S. (2022). Resident support of community-based tourism development: Evidence from Gunung Ciremai National Park, Indonesia. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(11), 2510-2525.

Nunkoo, R., & Ramkissoon, H. (2012). Power, trust, social exchange and community support. *Annals of tourism research*, 39(2), 997-1023.

Nunkoo, R. (2015). Tourism development and trust in local government. *Tourism management*, 46, 623-634.

Nunkoo, R., & Gursoy, D. (2017). Political trust and residents' support for alternative and mass tourism: An improved structural model. *Tourism Geographies*, 19(3), 318-339.

Oviedo-Garcia, M. A., Castellanos-Verdugo, M., & Martin-Ruiz, D. (2008). Gaining residents' support for tourism and planning. *International journal of tourism research*, 10(2), 95-109.

Papastathopoulos, A., Ahmad, S. Z., Al Sabri, N., & Kaminakis, K. (2020). Demographic analysis of residents' support for tourism development in the UAE: A Bayesian structural equation modeling multigroup approach. *Journal of Travel Research*, 59(6), 1119-1139.

Pappas, N. V. (2008). City of Rhodes: residents' attitudes toward tourism impacts and development. *Anatolia*, 19(1), 51-70.

Perdue, R. R., Long, P. T., & Allen, L. (1990). Resident support for tourism development. *Annals of tourism Research*, 17(4), 586-599.

Perdue, R. R., Long, P. T., & Kang, Y. S. (1999). Boomtown tourism and resident quality of life: The marketing of gaming to host community residents. *Journal of Business research*, 44(3), 165-177.

Perez, E. A., & Nadal, J. R. (2005). Host community perceptions a cluster analysis. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 925-941.

Prezenza, A., Del Chiappa, G., & Sheehan, L. (2013). Residents' engagement and local tourism governance in maturing beach destinations. Evidence from an Italian case study. *Journal of destination marketing & management*, 2(1), 22-30.

Qin, X., Shen, H., Ye, S., & Zhou, L. (2021). Revisiting residents' support for tourism development: The role of tolerance. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 114-123.

Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of tourism research*, 33(4), 1121-1140.

San Martin, H., García-de los Salmones, M. D. M., Herrero, Á., & Perez, A. (2018). Explaining residents' attitudes towards tourism and tourists: A new approach based on brand theory. *International journal of tourism research*, 20(6), 738-747.

Schofield, P. (2011). City resident attitudes to proposed tourism development and its impacts on the community. *International journal of tourism research*, 13(3), 218-233.

Šegota, T., Mihalič, T., & Kuščer, K. (2017). The impact of residents' informedness and involvement on their perceptions of tourism impacts: The case of Bled. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6(3), 196-206.

Šegota, T., Mihalič, T., & Perdue, R. R. (2022). Resident perceptions and responses to tourism: individual vs community level impacts. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-24.

Shakeela, A., & Weaver, D. (2018). "Managed evils" of hedonistic tourism in the Maldives: Islamic social representations and their mediation of local social exchange. *Annals of Tourism Research*, 71, 13-24.

Sharma, B., & Gursoy, D. (2015). An examination of changes in residents' perceptions of tourism impacts over time: The impact of residents' socio-demographic characteristics. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(12), 1332-1352.

Sharpley, R. (2014). Host perceptions of tourism: A review of the research. *Tourism Management*, 42, 37-49.

Sinclair-Maragh, G., & Gursoy, D. (2015). Imperialism and tourism: The case of developing island countries. *Annals of Tourism Research*, 50, 143-158.

Sinclair-Maragh, G., & Gursoy, D. (2016). A conceptual model of residents' support for tourism development in developing countries. *Tourism Planning & Development*, 13(1), 1-22.

Sırakaya, E., Teye, V., & Sönmez, S. (2002). Understanding residents' support for tourism development in the central region of Ghana. *Journal of travel research*, 41(1), 57-67.

Strandberg, C., Nath, A., Hemmatdar, H., & Jahwash, M. (2018). Tourism research in the new millennium: A bibliometric review of literature in Tourism and Hospitality Research. *Tourism and hospitality research*, 18(3), 269-285.

Strzelecka, M., Boley, B. B., & Strzelecka, C. (2017). Empowerment and resident support for tourism in rural Central and Eastern Europe (CEE): The case of Pomerania, Poland. *Journal of Sustainable Tourism*, 25(4), 554-572.

Stylidis, D. (2018). Residents' place image: a cluster analysis and its links to place attachment and support for tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(6), 1007-1026.

Stylidis, D., & Quintero, A. M. D. (2022). Understanding the Effect of Place Image and Knowledge of Tourism on Residents' Attitudes Towards Tourism and Their Word-of-Mouth Intentions: Evidence from Seville, Spain. *Tourism Planning & Development*, 19(5), 433-450.

Stylidis, D; Biran, A; Sit, J; Szivas, EM. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management*. 45. 260–274. 10.1016/j.tourman.2014.05.006.

Su, L., & Swanson, S. R. (2020). The effect of personal benefits from, and support of, tourism development: The role of relational quality and quality-of-life. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(3), 433-454.

Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable tourism management*. Cabi.

Şahin, G., & Akova, O. (2019). Perception and Attitudes of Residents Towards Impacts of Tourism: a research on environmentally sensitive region. *Anais Brasileiros de Estudos Turísticos*, 9(1, 2 e 3).

Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2003). Issues and dilemmas in teaching research methods courses in social and behavioural sciences: US perspective. *International journal of social research methodology*, 6(1), 61-77.

Tichaawa, T. M., & Moyo, S. (2019). Urban resident perceptions of the impacts of tourism development in Zimbabwe. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, (43), 25-44.

Toskay, T., Yeri, T. T. E., & Usta, Ö. (1989). *Turizm: turizm olayına genel yaklaşım*. 3. bs. İstanbul: Der yayınları.

Tosun, C., Dedeoğlu, B. B., Çalışkan, C., & Karakuş, Y. (2021). Role of place image in support for tourism development: The mediating role of multi-dimensional impacts. *International Journal of Tourism Research*, 23(3), 268-286.

TUSİAD (2022). Sürdürülebilir Turizm
<https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/6030-surdurulebilir-turizm> (07.04.2022).

Umut, A. L., & Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin bibliyometrik profili. Türk kütüphaneciliği, 21(2), 142-163.

UNEP (1972). UNEP UN Environment Programme 1972. Report of the United Nations Conference On The Human Environment. UN Stockholm: 5-16 haz, New York, 1973 <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (07.01.2023).

UNWTO (2013). Sustainable Tourism for Development Guidebook, Enhancing capacities for Sustainable Tourism for Development in Developing Countries, 2013. <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284415496> (10.12.2022)

UNWTO (2022). Glossary Of Tourism Terms. <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (07.01.2022).

UNWTO (2017). UNWTO Annual Report 2016, UNWTO, Madrid.

Vargas-Sánchez, A., Plaza-Mejía, M. D. L. Á., & Porras-Bueno, N. (2009). Understanding residents' attitudes toward the development of industrial tourism in a former mining community. Journal of Travel Research, 47(3), 373-387.

Vargas-Sanchez, A., Porras-Bueno, N., & de los Ángeles Plaza-Mejía, M. (2011). Explaining residents' attitudes to tourism: Is a universal model possible? Annals of tourism research, 38(2), 460-480.

Waligo, V. M., Clarke, J., & Hawkins, R. (2013). Implementing sustainable tourism: A multi-stakeholder involvement management framework. Tourism management, 36, 342-353.

Wang, S., & Chen, J. S. (2015). The influence of place identity on perceived tourism impacts. Annals of Tourism Research, 52, 16-28.

Wang, S., & Xu, H. (2015). Influence of place-based senses of distinctiveness, continuity, self-esteem and self-efficacy on residents' attitudes toward tourism. Tourism Management, 47, 241-250.

Wang, W., & Wang, S. (2019). Urban residents' place-based perceptions and attitudes toward tourism development: A comparison between the United States and China. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 20(2), 162-184.

Wong, A. K. F., Wu, H., & Kim, S. (2022). Residents' perceptions of tourism influence and intention to support tourism development: Application of the theory of planned behavior. *Journal of China Tourism Research*, 18(4), 710-734.

Wu, H., Kim, S., & Wong, A. K. F. (2020). Residents' perceptions of desired and perceived tourism impact in Hainan Island. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(6), 583-601.

World Travel and Tourism Council (WTTC) (2021). *Global Economic Impact & Trends 2021*, WWTC: Nejc Jus, Tiffany Misrahi.

WTO (United Nations Environment Programme World Trade Organization (WTO)) (2005). *Making Tourism more Sustainable: A Guide for Policy Makers*, UNEP Publications. <https://wedocs.unep.org/20.500.11822/8741>. (01.12.2022)

Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1457-1490.

Yu, C. P., Chancellor, H. C., & Cole, S. T. (2011). Measuring residents' attitudes toward sustainable tourism: A reexamination of the sustainable tourism attitude scale. *Journal of travel research*, 50(1), 57-63.

Yu, C. P., Huang, Y. C., Yeh, P. F., & Chao, P. H. (2017). Residents' attitudes toward island tourism development in Taiwan. *Island Studies Journal*, 12(2), 159-176.